

Fot. 2. Uszkodzenia roślin wywołane przez larwy zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej na plantacji kukurydzy. (J. Kiss)

Fot. 3. W pełni wyrosnięte larwy zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej. (T. Konefał)

Ulotka nie jest przeznaczona do celów komercyjnych

Zachodnia kukurydziana stonka korzeniowa (*Diabrotica virgifera* Le Conte)

SZKODNIK PODLEGAJĄCY OBOWIĄZKOWI ZWALCZANIA

Fot.1. Postaci dorosłe zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej (*Diabrotica virgifera* Le Conte): z lewej samica, z prawej samiec. (T. Konefał)

Szkodliwość gatunku

Zachodnia kukurydziana stonka korzeniowa pochodzi z Ameryki Płn. Gatunek ma dużą zdolność rozprzestrzeniania się i adaptowania do warunków istniejących na nowo zasiedlonych obszarach, co może prowadzić do bardzo szybkiego rozszerzania się jego zasięgu występowania i powiększania populacji. W 1992 r. szkodnik został zawleczony do Europy i od tego czasu jest już notowany w większości krajów europejskich, w tym również w Polsce (pierwsze ognisko stwierdzone w województwie podkarpackim w sierpniu 2005 r.). Jest to bardzo groźny szkodnik kukurydzy wywołujący olbrzymie straty w uprawach tej rośliny na obszarach, na których występuje.

Podstawową rośliną żywicielską stonki jest kukurydza. Owad może żerować również na innych roślinach: niektórych gatunkach traw, złożonych, motylkowatych i dyniowatych, jednakże rozwój larw na tych roślinach jest znacznie ograniczony.

Rośliny kukurydzy są uszkodzane przez larwy i postaci dorosłe, lecz najgroźniejsze są uszkodzenia wywoływane przez stadium larwalne. Larwy bytują w glebie, początkowo odżywiają się tkanką zewnętrzną korzeni, a w miarę wzrostu wgryzają się w głąb. Korzenie są często wydrażone oraz pogryzione aż do podstawy rośliny, ich końcówki brązowieją. Zniszczenie systemu korzeniowego (zwłaszcza silne uszkodzenia) prowadzi do stopniowego zamierania roślin. Widoczne są deformacje, usychanie i wylęganie całych roślin (fot. 2). Dorosłe owady odżywiają się pyłkiem, znamionami kwiatów, odsłoniętymi ziarnami oraz tkanką liści, jednak preferowany jest pyłek. Mogą one zakłócić proces zapylania kwiatów kukurydzy, co skutkuje słabo wypełnionymi kolbami.

Identyfikacja i biologia

Rocznie występuje jedno pokolenie szkodnika. Stadium zimującym są jaja składane w gruncie począwszy od środka lata aż do późnej jesieni. Larwy (fot. 3) pojawiają się w okresie: połowa maja – początek sierpnia. Postaci dorosłe (fot. 1) występują od przełomu czerwca i lipca do połowy października. Szczyt ich pojawu ma miejsce w okresie sierpień–wrzesień. Dorosły chrząszcz jest długości 4,2–6,8 mm; przyjmuje barwę od bladożółtej do jasnozielonej, z czarnymi pasami wzdłuż pokryw skrzydeł. Występują znaczne różnice w ubarwieniu, począwszy od osobników zabarwionych prawie jednolicie jasno do okazów z niemal całkowicie ciemnymi pokrywami, niezależnie od płci.

Metody zwalczania szkodnika

Zachodnia kukurydziana stonka korzeniowa (*Diabrotica virgifera* Le Conte) jest szkodnikiem podlegającym obowiązkowi zwalczania w Polsce. W przypadku wystąpienia lub podejrzenia o wystąpienie szkodnika należy niezwłocznie powiadomić o tym właściwą terenowo placówkę Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Postępowanie w przypadku stwierdzenia wystąpienia stonki określa aktualnie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych sposobów postępowania przy zwalczaniu i zapobieganiu rozprzestrzenianiu się zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 82, poz. 763).

W myśl przepisów wyznacza się strefę porażenia w odległości co najmniej 1 km wokół miejsca uprawy kukurydzy, na którym stwierdzono wystąpienie stonki oraz strefę bezpieczeństwa w odległości co najmniej 5 km od granicy strefy porażenia. Istnieje także możliwość wyznaczenia dodatkowych stref wokół wyżej wymienionych obszarów, jeżeli istnieje szczególne zagrożenie.

Najskuteczniejszą metodą walki ze szkodnikiem jest czasowe zaprzestanie uprawy kukurydzy lub stosowanie płodozmianu. W związku z tym w strefie porażenia zakazuje się uprawy kukurydzy przez dwa kolejne lata następujące po roku, w którym stwierdzono wystąpienie stonki wewnątrz strefy porażenia lub nakazuje się stosowanie zmianowania, dopuszczającego uprawę kukurydzy tylko raz w okresie trzech kolejnych lat. Ponadto na gruntach w strefie niszczy się samosiewy kukurydzy. Zbiór kukurydzy przeprowadza się w okresach, kiedy nie stwierdza się występowania stonki, tj. późną jesienią, gdy nie obserwuje się postaci dorosłych. Niedopuszczalne jest również w tej strefie przemieszczanie świeżych roślin kukurydzy i ich części przez okres roku od dnia wystąpienia szkodnika oraz wywożenie gleby lub innego podłoża pochodzącego z gruntów, na których uprawiana jest kukurydza. Należy również czyścić z ziemi i resztek roślinnych maszyny używane na gruntach, na których uprawiana jest kukurydza, przed opuszczeniem strefy porażenia. Na gruntach, na których uprawiana jest kukurydza obowiązuje również wykonywanie odpowiednich zabiegów chemicznych do końca składania jaj przez stonkę, w roku jej wystąpienia i w roku następnym.

W strefie bezpieczeństwa obowiązuje nakaz stosowania zmianowania dopuszczającego uprawę kukurydzy tylko raz w okresie kolejnych dwóch lat, a także wykonywania odpowiednich zabiegów chemicznych w roku wystąpienia stonki oraz w roku następnym na gruntach, na których uprawiana jest kukurydza.

Niezwykle ważne jest wykrycie i monitoring istniejących ognisk szkodnika. Najlepszą metodą wykrywania obecności stonki jest użycie pułapek feromonowych, które służą do odłowu samców szkodnika. Oprócz tego stosuje się pułapki z wabikiem sporządzonym z wyciągu z roślin żywicielskich. W przypadku dużej populacji szkodnika skutecznym sposobem prowadzenia monitoringu są również lustracje upraw kukurydzy polegające na wizualnej ocenie bryły korzeniowej i części nadziemnej roślin.

Szczegółowe informacje na temat zwalczania zachodniej kukurydzianej stonki korzeniowej można uzyskać w jednostkach PIORiN (adresy: www.piorin.gov.pl).